

duje, da se mora res naroden imenovati. — Čeravno je popolnoma resnična beseda učenega Haller-ja, da „skrivnost nature ne predere človeški um“, nas vendar ne smé plašiti, da bi ne sledili čedalje bolj po tem, kar je še skritega našim očem in našemu umu. — Da bi v vodi ugašeno oglje ali žegnana voda zoper vroke pomagala, ne vémo; le to je gotovo, da ne škoduje. Zoper vroke živinske rabljeni pomočki pa so gotovo neumne vraže. Po Dr. Ennemoz-ju bi mogel „mezmerizem“ pomagati; al to zdraviloslovje je dosihmal še tako nepopolno, da se ne vé, kje resnica jenja, kje pa se kvanta začne.

Zdravilne drobtinice.

Mi smo gotovo zadnji, da bi podpirali mazaštvo ali pačuhstvo; če tedaj oznanimo včasih kakošno zdravilsko drobtinico, je taka, da ne more nikoli v škodo biti; včasih je pa v sili treba pomoči. Naj sledijo tedaj sledeče nedolžne zdravila, ktere so se že večkrat dobro poterdile.

Če ti kri zlo iz nosa teče in ne pomaga merzle vode nosljati ali merzlih okladkov na tilnik pokladati, derži si pod nos enmalo cufanja, ki si ga namočil v koprivnem soku, ki se napravi, če se sirove (frišne) stolčene koprive izžmejo. — Zoper zanohtnico pomaga, če vzameš belo čebulo, jo spečeš celo, še prav gorko prerežeš in na boleči perst položiš. — Na lišaje pokladaj skoz en teden trikrat na dan kosček frišne (ne osoljene) slanine ali špeha. — Zoper kurje očesa vzemi bele čebule, namoči jo dobro v kisu (jesihu) in vsaki večer jo oveži na kurje okó; v malo dneh ga moreš potem izpraskati. — Te boli zob, kaní na pavolo 2 ali 3 kapljice kloroforma, ki se v apoteki dobí, in vtakni jo v uho tiste strani, kjer te zob boli; če ne jenja, stori še enkrat. — Če imaš tisto terdovratno glavoboljo, ki se migréna imenuje, ktera ljudi včasih veliko let nadlegova, da jih cel dan cela glava boli ali le po eni strani in se človeku včasih želodec vzdiguje, vzemi enmalo kafre, v prah zmlete, zavij jo v kosček mušlina ali pavole, in vtakni jo v obe ušesi. Neki angležk mornarsk oficir, ki je 15 let terpel za to boleznijo in mu je nobeden ni mogel pregnati, terdi, da tako rabljena kafra gotovo pomaga. — Zoper ozeblino je virtemberška vlada fajmoštru Wahlerju iz Kupferzella sledeče mazilo odkupila in potem očitno razglasila: 24 lotov koštrunovega loja (Hammeltalg), 24 lotov sala (Schweinschmalz) in 4 lote tistega železnega praha, ki se „Englischroth“ ali „Eisenoxyd“ imenuje (menda bi bila rija tudi dobra) se v železni posódi, z železnim količkom vedno mešaje, tako dolgo kuha, da je maz popolnoma črna; potem se pridene 4 lote benečanskega terpentina, 2 lota bergamotnega olja in 2 lota z laškim oljem dobro vribanega armenskega bolusa (armenischer Bolus). Ta maz se namaže na platno in vsaki dan poklada na ozeblino, ktero ozdravi, če so noge ali roke po nji že tudi zlo razpokane.

Narodne stvari.

Čertice iz starodavnih časov.

Kakor smo v 17. listu „Novic“ brali, je bil pri starih Slovencih bogu Kurent-u posebno torek posvečen. V pesnički dolini na Štajarskem pa se sliši pravlica, da torek je bil nekdanj posvečen boginji Torkli. Ta boginja je bila strašna; stanovala je na diljah pri dimniku, in ubila je vsakega, kdor je ponoči na hram prišel. Ženske so ji torek tako praznovale, da se niso upale ta dan prati. Enkrat ste dve ženski pri nekem hramu zvečer prele; ena sprede svojo kodeljo in reče drugi: „idi mi po drugo kodeljo.“ Tota gre; ker pa dolgo ne prinese, jo pozove ona v hiši: „nesi žel!“ Na to se sliši z dil glas: „naj posteržem.“ Ker ženska s kodeljo le noče priti, ji ona v hiši zopet reče: „nesi že.“ In spet se čuje glas: „naj posteržem.“ In tretjič reče ona

v hiši: „nesi žel!“ Ali zdaj je priletela skoz odperte duri v hišo narpred glava one ženske, ki je na dilje šla, potem pa kost za kostjo. Torkla jo je ubila.

Ravno v tem kraju sem nekdanj pri pastirjih vidil, kako so si kurili, krompir, repo, koruzo pekli in veseli okoli ognja skakali. Če pa jim je ogenj ugasniti hotel, so pihali, in da bi se jim v oči ne kadilo, ter so kričali: „Dim ta idi, ta idi, tam gospodje ribe jejo, sém pa kosti mečejo.“

Tedaj se najde tudi tukaj sled tiste vere, da je ogenj bil, kakor gosp. Terstenjak v 21. listu letošnjih „Novic“ piše, pri starih Slovencih požrešna, žereča, gladovna in nikdar sita žival.

Koloman Mulec.

Franjo Jukić.

Gotovo bo naše bravece mikalo brati nekoliko črtic iz življenja in delavnosti tega mučenca kristjanstva in rodoljubnosti.

Jukić se je rodil 8. serpnja 1818 v Banjaluki. V svojem 16. letu je stopil v frančiškanski red; v fojničkem samostanu si prisvoji naj potrebniše gimnazialne nauke, se podá potem v Zagreb, uči tukaj 1. red modroslovja, drugega in prva dva bogoslovja pa v Sabarii (Steinamanger) in doverši poslednja dva v Vesprimu. Dopisaval je naj prvo v zagrebačko „Danico“ v „Srbski narodni list“ v „Srbsko-dalmatinski magazin“ in v „Kolo“. Knige pa, ktere je sam izdal, so sledeče: a) Vicića F. Vice pesme duhovne za sve poglavite svetkovine“ u Splitu 1844; b) „Čuića F. Mihovila život Jsusakrsta po Kalmetu iz taljanskoga priokrenuto.“ U Splitu 1848; c) „Bosanski prijatelj“, časopis sadržavajući potrebite koristne i zabavne stvari, svezak 1. i 2. u Zagrebu 1850 i 1851 (skoro bode 3. zvezek izdal) d); pod imenom Slavoljuba Bosnjaka „Zemljopis i povjestnica Bosne“, u Zagrebu 1851; e) „Početak pismenstva i napomena nauka krstjanskoga“, treće izdanje u Zagrebu 1854; f) „Bogoljubni način mnogo koristan slišati svetu misu s drugim različitim molitvama na hvalu i slavu božju“, u Zagrebu 1855.

Jukić ima posebno veliko za dogodivščino in literaturo jugoslavensko važnih rokopisov, ktere je večidel po Bosni nabral; gotovo bi že davno natisnjeni bili, ako bi se ne bil moral z vsemi protivnostimi življenja boriti in od nemila do nedraga po svetu terkati. Od Omer paša v ječo veržen je celih šest mescov v Banjaluki in Serajevem pri suhem kruhu in merzli vodici nedolžen stradal naj večjega blagra človeškega prostosti. Sedaj živi v Slavonii, prognan od turške sile iz svoje domovine Bosne, za ktero si je toliko zaslug pridobil.

Franjo Jukić je lep izgled marljive delavnosti v vinogradu Gospodovem in narodnem. Zares se naše duhovstvo za oblaživanje duševnih krepost naroda našega veliko trudi, in gotovo je to najplemenitnejši namen na svetu. Po celi domovini naši so kakor varhi razpostavljeni; na slemena naših gor, na grebene naših planin, v najsamotniše kraje, v ktere le malokdaj ptuja noga stopi, pelje jih njih uzvišena dolžnost. V tem blagem poklicu se jim ponuja tudi lepa priložnost, nabirati narodne pesmice, pravlice, poslovice, zapisovati narodne običaje, maloznane besede, starine itd., ker to so živi doneski za naše narodopisje (Ethnographie). Mnogo je še gradiva dragocenega v narodu; dajmo, da ga rešimo pozabljenja, in si zaslužimo zahvalo svojih vnukov!

K. Ž.

Etimologične drobtinice.

Nabral Davorin Terstenjak.

1. Kandersica.

Že večkrat sem omenil, da za razlago izvirnega pomena lastnih in osebnih imen nam lepo služi jezik sanskritski; tako pri imenu rečice Kandersica. Naša dika, slavni Valvasor, piše od te rečice: „Canderschiz